

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Idő

" 19 "

Személy

Szerző: *Krúdy Gyula.*Cím: *Komédia.*Forrás: *Magyarország.*

Bp.

(Hely)

916. I 10

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Komédia

(Naplójegyzet.) Amíg régi helyén állott a Nemzeti Színház, majdnem minden este vendége voltam a magyar Tháliának. Bizony ez már régecskén volt, mikor azt hittem, hogy a nemzeti írónak éppen úgy kell élni, mint Vörösmarty Mihály idejében éltek az írók: muzsáért és magyar nyelvért rajongani, a diákok állóhelyén tapsolni a hazafias szindaraboknál, félbolond módjára hevülni a színésznőkért, akik még valósággal a vándorszínészet országutjáról kötöttek ki a régi Kerepesi-uton.

Milyen szép volt akkor a színház!

Milyen felejthetetlen volt a Nemzeti mándegyik estéje, a színészek szinte a mennybe szállottak, mikor a közönség elé léptek, a nézők iranceban foglalták el helyüket, hittünk, gyönyörködtünk, magyarok voltunk; a pártéren még az apák szelleme lengett, akik hazafias kötelességből látogatják vala a nemzeti muzsa csarnokát, a színészet misszió volt, a színésznők belebetegednek az ambícióba, még a páholyok látogatói is napokkal előre készülnek a gyönyörűségnek ígérkező estére.

Apponyi gróf egyik felejthetetlen reformja volt, hogy a Nemzeti Színházat elvette régi helyéről. Mondták, hogy a nemes

gróf nem is annyira a maga szándékából cselekedte ezt, mint ügyes üzletemberek hamiskártyázása folytán. A nemzeti muzsa elment vendégségbe a Népszínház épületébe, azóta ott is maradt, mint nagyapánk korában a lengyel a háznál. A régi épületet gyorsan lebontották a tótok, kevesebb lett egy magyar emlékkel, egy áhitatos rajongással, egy történelmi elképzeléssel, a Nemzeti Színházzal.

* *

— Ezeket a régi, derék színészeket pedig kár volt elhozni megszokott otthonukból, — gondolom magamban esténként, midőn a hűvös, idegenes, áhitat nélküli Népszínházban a helyemet elfoglalom.

Én vénültem meg, vagy a színészek?

Mintha gyermekkori ismerőseimmel találkoznék, akiket a gyermek szemével nagyinak, hatalmasnak, elérhetetlennek láttam. Mintha az elképzelés felhőin át játszóगतó multtal jönnék szemközt a valóságban: a nővel, akibé husz év előtt szerelmes voltam, a félelmetes ellenséggel, akivel lovagkorbeli párbajra készültem, a hű barátta, aki egy évtized előtt vidékre költözött és azóta életjelt nem adott, a gyönyörű, dohos házikóval, ahol gyermekéveimet töltöttem, az öreganyámmal, aki még mindig ugyanazon harisnyát köti... A kulissza-tájképek oly vidéknek látszanak, amelyen egykor kedvesével, tavaszkor utazott az ember, most pedig

magányos ősz van. A színészek hangja zenélő-óra, amelyet bizonyos korban a magunk mulattatására felhuztunk, most pedig akkor is halljuk, amikor nem akarjuk. A színésznők? Szegénykék, istennek báránycáái, ők sem tehetnek arról, hogy az új bérházban nem lengi körül alakjukat a kastélyok illuziója; a nemes színjáték áhitatos varázsa; a szélhámos rajongás, amely a lótusz-virágot csak a tenger vizén teszi felejthetlenné, midőn zenélő hajón, napkeletkor közelgünk az afrikai partokhoz. Az alsószoknyájuk fodrán a „mosódák”-beli klórmész van és nem többé a szent, ifju, ruhamosásban töltött éjjelek illata.

A pesti bérházak közönségessége, szőnyegporolós unalma, kicsinyes és szegényes gondja: itt az élet, a régi, átszellemült, nemes zamatú, őszinte bolondságu színész-élet helyett. Mintha a színészek is másképpen beszélnének, mozognának, „alakítanak” e nem hozzájuk méltó deszkákon. A lendületes, teli szavalásnak vége, alig értem néha, hogy mit mondanak: sietnek, mint az átkozott hivatalos órával a beamterek; a mondatok, bár Sekszpír irta őket, alig csillognak; a ruházkodás oly átmeneti, mint a kopott iroda-kabát; a játék meggyőződése csak ritkán sugárzik alá a színpadról a nézőtérre, együtt ásitunk a sugóval és a tűzoltóval... Vajjon mi történt kedves, gyermekkori hőseimmel, a Nemzeti Színház ra-

jongott színészeivel, mióta utóljára láttam őket? Hová lett játékok nemes ceremóniája, amely oly kiválasztottá tette őket, mint a finom életmód megkülönbözteti a várkastély lakóját a bérházi albérlőtől? Hová lett régi, nagy ivben lengő színészkedvük, hogy némely estéken Márkus aszszony haját szinte megtapinthattuk? Hegyesi Mari híres szép lába és mélytüzű szeme? A szent vándorszínészek komédiáshite a nemzeti drámai-játék nagyrafejlésében: hol van?

A kivándorlók zsufolt hajója ez a színház, ahol száraz, egykedvű unalommal löngatja lábát a télen utas és nem mozdul meg helyéről, majd csak a kikötőnél.

Egyik estén a „Velencei mór”-t játszották Sekszpirtől, akkor jutott mindez eszembe. Nagyon hálás voltam Bakó László urnak, hogy olykor azért emlékezetembe idézte a régi szépséges Nemzeti Színházat.